

APSPRIEŽ

Veidos tūristu mītnu īres regulējumu

Izvērtējot iespējas pilnveidot normatīvo regulējumu tūrisma jomā ar mērķi mazināt nelegālo tūrisma pakalpojumu sniegšanas riskus, kā arī iepazīstoties ar Eiropas Parlamenta Regulas projektu par datu vākšanu un kopīgošanu saistībā ar izmitināšanas vietu īstermiņa īres pakalpojumiem un ES dalībvalstu piecu īstermiņa īres pakalpojumu regulējuma izstrādē, Ekonomikas ministrija secinājusi, ka Latvijā būtu izveidojams īstermiņa īres mītnu reģistrs, vienlaikus definējot arī īstermiņa īres mītnes specifiku un konkrētas prasības to darbībai.

Pēdējos gados ļoti strauji ir notikusi ekonomikas digitalizācija, tostarp tiešsaistes platformu izmantošana preču pārdošanā vai pakalpojumu sniegšanā, tajā skaitā īstermiņa īrei, kas lielākoties tiek piedāvāta, izmantojot digitālās tiešsaistes platformas. Īstermiņa īres mītnu darījumu noslēgšana Latvijā tiek piedāvāta dažādās tīmekļvietnēs un tiešsaistes platformās ar/bez rezervēšanas tiešsaistē iespējas (piemēram, "AirBnB.com", "Booking.com", "Expedia.com", "Tri-

advisor" u.c.). Latvijas tūrismam ir raksturīga tūrisma pakalpojumu sniegšana lauku mājās, kūrorta pilsētās arī dzīvojamās mājās, tostarp dzīvokļos.

Šī gada nogalē varētu tikt apstiprināta Eiropas Parlamenta Regula par datu vākšanu un kopīgošanu saistībā ar izmitināšanas vietu īstermiņa īres pakalpojumiem un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724, kas ES līmenī tiek izstrādāta ar mērķi mazināt nelegālu tūrisma pakalpojumu sniegšanas riskus un nodrošināt īstermiņa īres pakalpojumu nozares uzraudzību. Regulas projekts paredz pieņēmumu dalībvalstīm ieviest īstermiņa īres vienību un izīrētāju reģistru, kas atvieglos tiešsaistes platformu dalībnieku identifikācijas procedūru. Līdz ar to, lai mazinātu fizisko personu neregistrētu saimniecisko darbību nekustamo īpašumu izīrēšanas jomā, tostarp nelegālo izmitināšanas pakalpojumu sniegšanas riskus, tādējādi mazinot ēnu ekonomiku īstermiņa īres mītnu jomā, kā arī lai nodrošinātu pilnvērtīgu statistikas datu iegūvi, apzinot patiesos īstermiņa īres mītnu tirgus apmērus, ministrija rosina Regulas ieviešanas rezultātā pilnveidot jau esošu vai izstrādāt jaunu datu ieguves rīku attiecībā uz īstermiņa īres mītnēm un tajās sniegtajiem pakalpojumiem. **LETA**

STĀJAS SPĒKĀ

Patērētāji varēs iesniegt kolektīvās prasības

Saeima galīgajā lasījumā apstiprinājusi grozījumus Patērētāju tiesību likumā un grozījumus Civilprocesa likumā, ieviešot Latvijā jaunu, efektīvu un iedarbīgu procesuālo mehānismu patērētāju kolektīvajām prasībām.

Kolektīvo prasību iespēju pavēšana nodrošinās augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzību un atvieglos patērētājiem pieeju tiesai, lai saņemtu patērētāju tiesību pārkāpuma rezultātā radītā kaitējuma atlīdzinājumu. Bieži patērētāji izvēlas nevērsties tiesā ar individuālām prasībām, jo tas ir dārgi, sarežģīti, laikietilpīgi, un bieži patērētājs ir nevienlīdzīgā situācijā, salīdzinot ar komersantu un komersantam pieejamajiem resursiem.

Kolektīvās prasības varēs celt par pārkāpumiem plašā nozaru klāstā, ieskaitot, piemēram, finanšu pakalpojumus, datu aizsardzību, ceļojumus un tūrisma, enerģētiku vai telekomunikācijas – ciktāl runa ir par patērētāju tiesību aizsardzību. Latvijā ieviestais mehānisms paredz, ka patērētājiem ir jāpauz griba iestāties kolektīvajai prasībai. Kvalificētā institūcija informēs patērētājus par iespēju pieteikties kolektīvajai prasībai, informējot atbilstošā saziņas līdzeklī, lai sasniegtu maksimāli daudz patērētāju, ko skāris pārkāpums. Tiem patērētājiem, kuri dažādu iemeslu dēļ nebūs varējuši pieteikties sākotnēji, tiks atkārtoti dota iespēja pieteikties kolektīvajai prasībai brīdī, kad prasība tiks iesniegta tiesā. Piesakoties kolektīvajai prasībai, patērētājam ir jānodrošina kvalificētajai institūcijai pārstāvēt patērētāju, jānorāda savs prasījums un jāiesniedz dokumenti, kas pamato prasījumu. Ja kvalificētā institūcija konstatē, ka patērētāja pieteikums neatbilst noteiktajām prasībām, patērētāju informē par trūkumiem un nosaka termiņu to novēršanai. Ja noteiktajā termiņā trūkumi netiek novērsti, patērētāju informē par to, ka dalība patērētāju kolektīvajā prasībā tiek atteikta.

Lai nodrošinātu, ka ar patērētāju kolektīvajām prasībām saistītās tiesvedības izmaksas neliedz kvalificētajām institūcijām efektīvi īstenot savas tiesības, likumprojekts paredz, ka kvalificētās institūcijas ir atbrīvotas no tiesas izdevumu samaksas. **LETA**

Piešķirs naudu krīzes skartajiem

SANDRA DIEZIŅA

Aizejošā valdība atbalstījusi Eiropas un valsts naudas piešķiršanu krīzes skartajām lauksaimniecības nozarēm.

Kā liecina Zemkopības ministrijas (ZM) sniegtā informācija, valdībā izskatīts informatīvais ziņojums par kritisko situāciju lauksaimniecībā, kas ietekmē lauksaimniecības produktu ražotāju ekonomisko dzīvotspēju, un iespējamajiem situācijas risinājumiem. Valdība atbalstījusi ZM ieceri lauksaimnieku atbalstam izmantot Eiropas Komisijas piešķirto 6,79 miljonus eiro ārkārtas finansējumu. Valdība arī atļāvusi ZM ne vairāk kā piecus miljonus eiro kā valsts atbalstu novirzīt kre-

dītprocentu likmju daļēji dzēšanai un apdrošināšanas prēmiju apmaksai pilnā apmērā par 2023. gada ražas, dzīvnieku, sējumu un stādījumu apdrošināšanu. Tiesa, šie pieci miljoni ministrijai būtu jāatlicina, pārskatot zemkopības resora finansējumu.

Atbalsts no vairākiem avotiem

Kādēļ zemniekiem šogad blakus ES ārkārtas atbalstam ir vajadzīgs arī valsts atbalsts? ZM pārstāvji skaidro – kritisko situāciju lauksaimniecībā ir radījis vairāku apstākļu kopums. Proti, tas ir ražošanai svarīgu resursu, izņemot ražošanu būs integrēta vienuviet, kļūsim par vieniņiem no lideriem ES mēroga šajā jomā.

Tad ar biznesa attīstību un investīcijām Latvijā viss ir kārtībā vai nav?

Pēdējos gados pārstrādes attīstībā esam investējuši vairāk nekā 10 miljonus eiro un šobrīd mūsu rūpnīcās "PET Baltija" un "Nordic Plast" spējam saražot jau ap 50 000–60 000 tonnu pārstrādāta polimēra granulu

pavasara trīs mēnešus ilgais sausums, nepieredzēti stiprās salnas un vasaras lielgraudu krusa. Tas viss krasi ietekmējis ražas samazinājumu. Kopējie nozares zaudējumi naudas izteiksmē 2023. gadā varot sasniegt 412 miljonus eiro. ZM norāda, ka pašlaik esot apdraudēta daudz lauksaimnieciskās produkcijas uzņēmumu ekonomiskā dzīvotspēja un arī turpmākā pastāvēšana. Neparedzot valsts atbalstu, pašreizējā nelabvēlīgā tirgus un klimatiskā situācija var likt lauku uzņēmējiem pārtraukt saimniecisko darbību un izstāties no lauksaimniecības tirgus. Arī Lietuva, Igaunija, Somija, Zviedrija, Vācija un Čehija plāno piemērot valsts atbalstu saviem lauksaimnieciskās produkcijas ražotājiem.

Tas nozīmē, ka atbalsts vajadzīgs arī Latvijas lauksaimniekiem, lai viņi spētu izturēt konkurenci Baltijas jūras reģionā.

Lai lauksaimnieki saņemtu ES ārkārtas atbalstu no EK piešķirtajiem 6,79 miljoniem eiro, ZM ir veikusi izvērtējumu, nosakot nelabvēlīgās situācijas visvairāk skartos sektorus. Nosacījumi ES ārkārtas atbalsta piešķiršanai jānosaka pašām dalībvalstīm, raugoties, lai netiktu radīti tirgus vai konkurences kropļojumi un novērstu pārkompensācijas risku, uzsver ministrijas pārstāvji. Paredzēts, ka 3,4 miljoni tiks novirzīti salnas skartajām saimniecībām, lai tās var sagatavoties nākamā gada sezonai, bet atlikusī summa – kredītprocentu dzēšanai. Ārkārtas ES atbalsts ir jāizmaksā lauk-

saimniekiem līdz nākamā gada 31. janvārim.

Kā dalīs līdzekļus?

Kā tiks sadalīts atbalsts? ZM pārstāve Dagnija Muceniece norāda, ka šis jautājums tiks izlemts kopīgi ar lauksaimnieku organizācijām, bet Eiropas Komisija par šo lēmumu jāinformē līdz 30. septembrim. Tikmēr Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas (LLKA) ģenerāldirektors Rolands Feldmanis skaidro, ka šis finansējums ir nepieciešams, lai sniegtu atbalstu primārajiem ražotājiem ganāmo mājlopu audzēšanas, piena lopkopības, graudaugu, rapšu un kartupeļu nozarēm. Paredzēto atbalstu varētu izmantot apgrozāmo līdzekļu kredītprocentu dzēšanai gan "Altum", gan arī komercbanku izsniegtajiem

aizdevumiem, lai risinātu esošo situāciju lauksaimniecības nozarē saistībā ar klimatisko apstākļu radītajām sekām.

Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas vadītājs Gustavs Norķārklijs atzīst, ka pagaidām vēl konkrēti nav zināms, cik liels būs atbalsts. Paredzams, ka valsts atbalstu varētu saņemt salnās cietušās auglīkopju un dārzena audzēšanas saimniecības. Tāpat atbalsts tiks piešķirts kredītprocentu dzēšanai un būs iespējams saņemt bezprocentu aizdevumu uz diviem gadiem. Tas gan nepalīdzēsot mazajām un vidējām lopkopības saimniecībām, bet drīzāk šaurai grupai – graudkopjiem un lielajām piena lopkopības saimniecībām. Te nu paveras iespējas jaunajam zemkopības ministram šo situāciju mainīt.

Simanovičs: Audzēt ražošanu Latvijā ir grūti

Turpinājums no 5. lpp.

Taču pie mums būvniecīkam pasmelt melnzemi no karjera joprojām sanāk lētāk un pagaidām nekas nemainās. Būvībā tas attiecas arī uz citiem pakalpojumiem vai preču ražošanu no plastmasas, tekstila vai stikla. Kamēr valstiskā līmenī uzņēmējam nav atbalsta programmas, izvēlēties otrreizējās izejvielas savu preču ražošanai nav motivācijas.

Daļēji tā arī ir atbilde, kādēļ neesam investējuši otrreizējo izejvielu galaprodukta ražošanā Latvijā. Taču ļoti nopietni turpi-

nām darīt to, kas ir mūsu profils. Šobrīd noslēguma fāzē ir milzīgs investīciju projekts Olainē, kura rezultātā PET pārstrāde un granulā ražošana būs integrēta vienuviet, kļūsim par vieniņiem no lideriem ES mēroga šajā jomā.

Tad ar biznesa attīstību un investīcijām Latvijā viss ir kārtībā vai nav?

Pēdējos gados pārstrādes attīstībā esam investējuši vairāk nekā 10 miljonus eiro un šobrīd mūsu rūpnīcās "PET Baltija" un "Nordic Plast" spējam saražot jau ap 50 000–60 000 tonnu pārstrādāta polimēra granulu

gadā. Absolūti lielāko daļu no izejvielām ievadam un praktiski visu eksportējam.

Tomēr otrreizējo izejvielu tirgus ir izaicinošs. Tagadējos apstākļos, kad kara un energoresursu dārdzības dēļ pārstrādes izmaksas ir pieaugušas, uzņēmējiem izdevīgāk kļūst izmantot pirmreizējos resursus, arī no trešajām valstīm ievestas. Āzijas valstis, sevišķi Indija un Ķīna, turpina no Krievijas iepirkt Eiropas sankcijām pakļauto naftu un gāzi. Līdz ar to šobrīd Eiropas tirgu pārplūdiņa lēti Āzijas izcelsmes pirmreizējie materiāli. Eiropa faktiski ir sprukās, jo grie-

rādīt priekšzīmi attiecībā uz sankciju ieviešanu pret Krieviju un Baltkrieviju, bet līdz galam nezina, ko iesākt ar blaknēm. Tas ietekmē ne tikai sankciju galveno ideju, bet arī Eiropas zaļos mērķus un veselīgu konkurenci tirgū, kas jau tā ir kļuvis izaicinošs atkritumu pārstrādes nozarei.

Un kādas ir uzņēmuma vadītāja stratēģiskās pārdomas šajā sakarā?

Uz vietas kopā ar politiskiem jāpievēršas tēmai par kritērijiem publiskajos iepirkumos. Vai importējam no jebkuras vietas pasaulē un aizveram acis uz

Zaļo kursu, vai arī mainām noteikumus. Savukārt Eiroparlamenta līmenī jātiec skaidrība par produktiem, ko saražo ar lielām CO₂ emisijām un neilgtspējīgā veidā – tiem jāpieņem mēro lielāki nodokļi vai jāceļ ievadumta. Piemēram, PET granulām ievadumta no trešajām valstīm vispār vairs nav.

Latvijā ir jauna valdība un arī jaunas cerības?

Manā skatījumā attiecībā uz ekonomiku pirmajam darba kārtības jautājumam jābūt darba tirgus liberalizācijai. Tas būtu numur viens. Ja nebūs darbaroku

pieejamības, neredzu nekādas attīstības perspektīvas. Attiecībā uz Zaļo kursu – jāpārņem labā prakse kaut vai no tuvākajiem kaimiņiem. Piemēram, Lietuvā tagad veido publiskos investīciju fondus tādu uzņēmumu vajadzībām, kuri var pārkārtot un ražot Zaļā kursa kritēriju ietvaros.

Izmaiņas iepirkumu kritērijos, otrreizējie materiāli "Rail Baltic", Rīgas apvedceļa un citos lielajos infrastruktūras objektos, sākot ar trokšņu barjerām, tehnisko kompostu un citām zaļajām komponentēm – arī tas jau būtu solis pareizajā virzienā un uz priekšu.